

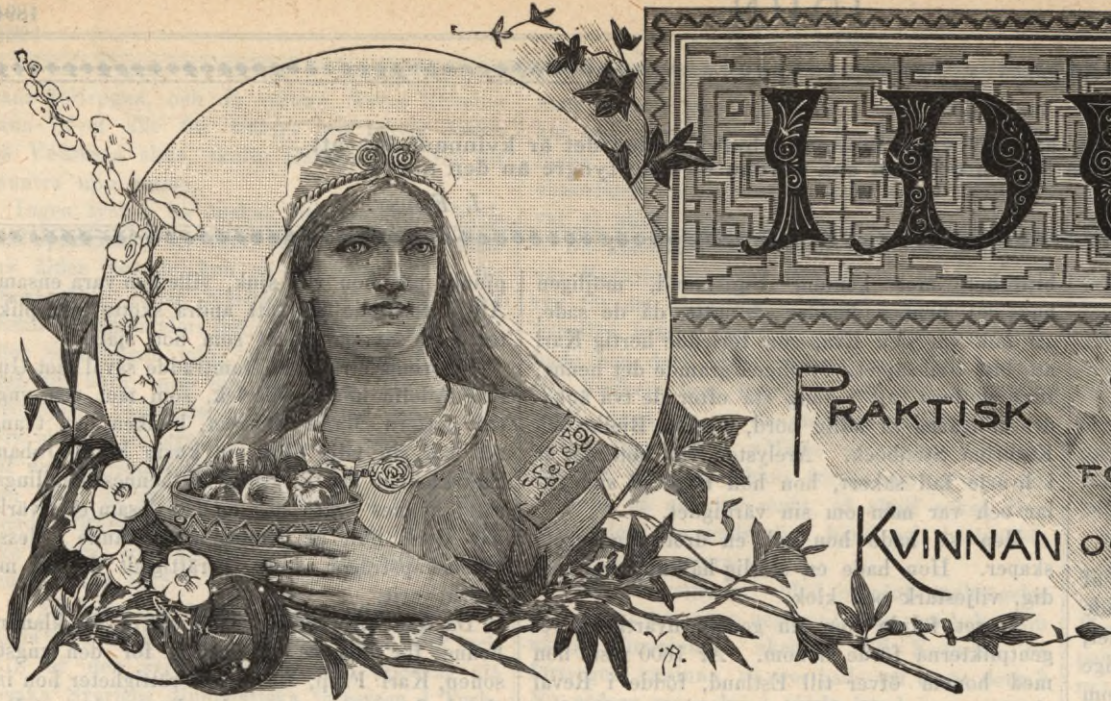


Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.







# IDUN

PRAKTISK VECKOTIDNING  
FÖR  
KVINNAN OCH HEMMET

Stockholm. Iduns Tryckeri Aktiebolag.

N:r 49 (364)

Fredagen den 7 december 1894.

7 de årg.

<b>Prenumerationspris pr kvartal:</b> Idun ensam ..... kr. 1 : 0 Iduns Modetidning samt kolerade planscher ..... 1 : 50 Iduns Modet. utan kol. pl. .... 1 : -		<b>Byrå:</b> Klara Södra Kyrkog. 16, 1 tr. Allm. telef. 61 47. Prenumeration sker å alla postanstalter i riket.	<b>Redaktör och utgivare:</b> <b>FRITHIOF HELLBERG.</b> Träffas säkrast kl. 2-3. Redaktionssekr.: J. Nordling.	<b>Utgifningstid:</b> hvarje helgfredag. <b>Lösnummerpris 15 öre</b> (lösn:r endast för kompletteringar)	<b>Annonspris:</b> 35 öre pr nonpareillerad. För »Platssökande» o. »Lediga platser» 25 öre för hvarje påbörjad total stafv. Utländska annons. 70 öre pr nonp.-rad.
--	--	--	---	---	---



**Drottning Kristina**  
Gustaf Adolfs moder.

**Katarina af Pfaltz**  
Gustaf Adolfs syster.

**Maria Eleonora**  
Gustaf Adolfs maka.



Det är mannens ära att vara kvinnans hufvud, men det är kvinnans ära att vara mannens hjärta, och den ena bördan är icke tyngre än den andra.

I. Föbiger.

# Gustaf-Adolfs-minnets kvinnogestalter.

Gustaf II Adolfs moder, syster, maka.

Skildrade för Idun af *Ellen Fries*.

Vårt land firar i dessa dagar minnet af sin störste son: hjälten, som bevarade norra Europa åt en större andlig frihet, statsmannen, som närmade det aflägsna Sverige till Europas stora nationer, och konungen, som nydanande ingrep i hvarje gren af vårt samhällslif och vår odling.

Mänsklighetens store, de som befriande, upplysande, lyckliggörande, för evigt inrista sina namn i häfderna, tåla ej ofta att mätas ens med samma mått, som fordras af vanliga dödliga, då det gäller ädla, upphöjda känslor och personlig älskvärdhet. Gustaf Adolf däremot beundra vi ej blott på slagfältet och vid rådsbordet, utan äfven i det enskilda lifvet framstår han såsom ett föredöme af ädel, harmonisk mänsklighet. Fel saknas ej, hans egna och hans tidehvarfs, men han är en personlighet, som utvecklar sig, lär af lifvot, och ej minst häri ligger hans sant mänskliga storhet.

Han var en god son, en öm broder, en trogen make. Han hyste tilltro till kvinnlig klokhet och omtanke — det visar hans förhållande till mor och syster liksom bestämmelserna om hans dotters uppfostran; han beundrade kvinnlig skönhet, måhända var det de allvarliga regentplikterna, som räddade honom från att bedåras af sinness lockelser; han hade en äkta manlig omtanke inför kvinnlig vekhet, det visar hans outröttliga ömhet för den svaga Maria Eleonora.

Tre kvinnor stodo framför alla andra konungen nära. Deras största berömmelse är att tröstande och glädjande hafva omgifvit honom. Att påminna sig dem, det är att belysa några drag af *hans* personlighet, obetydliga om man så vill, men dock utgörande en del af den strålgans, som utgår från hans minne.

\* \* \*

Den 22 aug 1592 ankom till Nyköping den nittonåriga prinsessan *Kristina af Holstein*. Hon mottogs vid hamnen af Södermanlands adel och sin blifvande make, hertig Karl. Biläget firades redan samma dag, och de nygifta togo sin bostad på Nyköpings slott.

Kristina af Holstein var dotter till hertig Adolf af Holstein, en ärelysten, viljekraftig herre, som med utmärkelse styrde sitt hertigdöme, och Kristina af Hessen, dotter till Filip den ädelmodige, en af protestantismens främste förkämpar.

Före hertig Karl hade hon haft till friare hans brorson, den polske konung Sigismund, men när förhoppningar yppade sig för denne att ingå släktskap med det mäktiga Habsburgska huset, afbröt han förbindelserna med Holstein, och Kristina, som haft till friare en konung, fick hålla till godo med en hertig, som därtill var tjugutre år äldre än hon själf.

Möjligen hyste hertig Karls gemål en dold

bitterhet mot konung Sigismund, möjligen hade ej hennes fiender så orätt, då de sade, att hon var den Eva, som förledde hertig Karl att bita i riksäplet. Möjligen grämde det henne, furstedottern, att i rang stå efter de två änkedrottningarna af adlig börd, Gunilla Bjelke och Katarina Stenbock. Ärelysten var hon, det är i hvarje fall säkert, hon höll noga på sina titlar och var mån om sin värdighet.

Men så hade hon ock en drottningens egenskaper. Hon hade en ståtlig hållning, var modig, viljestark och klok.

Troget följde hon sin gemål, hvarthelst regentplikterna förde honom. År 1600 reste hon med honom öfver till Estland, födde i Reval sin yngste son Karl Filip och for kort därefter till Åbo och sedan vidare på den långa resan kring Bottniska viken, en resa, hvars möda och besvärligheter ingen drottning efter henne vågat trotsa.

Några år därefter var hon konung Karl följaktig, då han gjorde sin criksgata. Besvärligheterna i Sveriges mera bebyggda trakter voro af ett annat, ej så afskräckande slag: långa festtal och långa festmåltider.

Flere gånger visade konungen det förtroende han hyste för sin drottningens duglighet. Sålunda gjorde han henne i sitt testamente till sina omyndiga barns förmyndare och insatte henne i den regering, som skulle bestyra om tronföljden efter hans död.

Förhållandet mellan makarne var sålunda det bästa. Genom sitt lugn och sitt förstånd dämpade hon hans häftiga lynne. Däremot hade hon allt för höga tankar om en konungs makt för att någonsin mildra sin gemåls stränghet emot adeln.

En ovanlig duglighet visade hon vid skötande af sitt lifgeding och Karl Filips hertigdöme under hans minderårighet. Rådet framhöll hennes vård om gods och gårdar såsom ett efterföljansvärdt föredöme. Hennes ekonomiska förstånd var öfverlägset, och hon kunde flere än en gång försträcka svenska staten penningar. Lika väl som hennes son såg hon med oblidla ögon, när gemene man led våld eller orätt. Så t. ex. skref hon till Johan Skytte 1615, som då förestod kammarärendena: »Vore godt om I så handlade med K. M:ts undersåtar, att de kunde någorledes blifva behållna, och i K. M:ts frånvaro icke i grund förderfvade — Vår älskelige son aktar sina undersåtar så högt, att Hans Kärlighet i alla farligheter själf vågar lifvet för dem. Därföre vi icke kunna tro, att Hans Kärlighet vill, att de här hemma alldeles skola förderfvade.»

Sparsamhet kallas ofta i vårt land snålhet, och detta fel har man påbördat henne, kanske utan att noga pröfva beskyllningens halt.

Politiska ärenden intresserade henne, och särskilds följde hon med vaken blick händelserna i Tyskland, men hon sökte icke blanda sig i politiken, utan hänsköt allt till konungens och riksrådets afgörande.

För sina barns uppfostran hade hon alltid dragit en moderlig försorg. Hon vaktade dem för dåligt sällskap och klemade ej bort dem i onödan. Gustaf Adolf insåg också den tacksamhet han var henne skyldig.

I hennes väsen fanns något rättframt, som stundom kunde sära, men hon menade i grund och botten väl. Hon tyckte ej om pjåsk och

pjunk, när hon var sjuk, ville hon vara ensam. Alltid fordrade hon, att andra skötte sina plikter med samma trohet som hon själf.

Kristinas stränghet framträdde såväl mot Gustaf Adolfs ungdomskärlek, som mot den yngsta dottern Maria Elisabet, hvilken hon tvang att mot sin vilja äkta sin kusin hertig Johan. Statskloket låg till grund för hennes handlingsätt; hennes rykte hos en känslsam eftervärld har dock lidit af hennes uppträdande i dessa äktenskapsfrågor, huru berättigadt det än må hafva varit.

Då kan eftervärlden med större fog klandra henne för hennes partiskhet för den yngste sonen, Karl Filip, för hvars rättigheter hon inskred flere gånger ganska hänsynslöst. Det blef dock aldrig någon brytning, ty Kristina hyste i grund och botten en stor beundran för sin äldste son och böjde sig inför konungamakten. Gustaf Adolf å sin sida glömde ej inför moder och broder, att han var Sveriges konung och såsom sådan hade rättigheter att bevaka, men han glömde icke heller den vördnad han var skyldig sin moder och den välvilja han ville visa sin yngre broder.

Änkedrottningen hade sorgen att öfverleva sin älsklingsson och dog 1625 den 8 dec.

När man granskar Kristinas personlighet i bref och offentliga handlingar, ej blott tanklöst eftersäger, hvad hennes fiender lättsinnigt om henne yttrat, finner man bilden af en ovanligt rikt utrustad kvinna: ett modigt sinne, ett skarpt hufvud och under en sträf yta ett varmt hjärta och ett rättrådigt lynne.

Gustaf Adolfs moder, Kristina af Holstein, var enligt Axel Oxenstiernas ord, som hade haft tillfälle lära känna henne: »hög och ädel till mod och sinne.»

Att store män ha haft mödrar, som genom ett rikt sjäslif höjt sig öfver sin omgifning, det är en ofta upprepad sats, som ej jäfvas af Gustaf Adolfs moder.

Hos Vasaättens största telning har förenat sig denna märkvärdiga släkts bästa egenskaper: mod, viljekraft, förståndsskärpa, kunskapsinne. De mörka släktdragen, misstänksamheten, det våldsamma lynnet, saknas helt och hållet eller dämpas genom den kraftiga, på ädla, höga mål riktade viljan.

Gustaf Adolf är för oss svenskar så helt Vasasonen, att vi sällan tänka på, att han genom mödernet är arftagare af andra släktdrag, som hos honom sammansmält till ett helt af sällsynt harmonisk styrka.

\* \* \*

Det mjuka, medelsamma, milda elementet i Gustaf Adolfs ungdomshem var halfsystemen *Katarina*.

Hon var Karl den niondes dotter i ett föregående äktenskap med Maria af Pfalz, och var vid Gustaf Adolfs födelse tio år. Man märker ej några slitningar mellan henne och styfmodern, de tyckas tvärtom varit innerligt fästade vid hvarandra, och bandet med halfsyskonen blef fast knutet.

Katarina var familjens själ; den stränge fadern önskade ha henne vid sin sjukbädd, drottningen ville ha henne i sin närhet. Då den unge Gustaf Adolf svärmade för sin mors vackra hofjungfru, Ebba Brahe, var »Kätchen»

**Juvelerare K. ANDERSON**  
1 Jakobstorg 1

Juvel-, guld- och silfverarbeten, passande till lyxnings- och hederspresenter. **Bordsilver**, eleganta mönster till lägsta pris efter dagens kurs å silfver. **Armband, Broscher, Nålar, Ringar, Kedjor** etc i stor och moderat urval till billigaste pris. **Diamantringar** med 1, 3 och 5 diamanter från 20, 60 och 125 kr. **Reela varor. Billiga priser.** — Bref besvaras omgående



hans förtrogna, och då systemen Maria Elisabet fann lifvet allt för tråkigt hos hertig Johan på Vadstena slott, skulle Katarina dit för att muntra upp henne.

Ingen tyckes ha önskat, att hon skulle bilda medelpunkten i ett eget hem. Men vid trettio års ålder fattade hon en allvarlig böjelse för pfalzgreffen Johan Kasimir, som under en tid gästade hennes moders hof. Hvarken Gustaf Adolf eller drottningen ville, att hon skulle taga honom till äkta, men hon var fast i sitt beslut. Brölloppet påskyndades, ty Gustaf Adolf ville föra sin älskade syster i brudstol, innan han begaf sig i ryska kriget. Han skänkte själf hvad han ägde af siden och sammet till utstyrseln, lånade silfvertapeter och sängkläder till de talrika gäster, som samlades för bilägrats frände den 11 juni 1615.

Pfalzgreffen önskade efter några år återvända till sina gods i Pfalz. Han fick ock 1618 af den svenske konungen i uppdrag att bevaka Sveriges diplomatiska intressen i Tyskland. Stridigheterna mellan de protestantiska och katolska partierna hade just vid denna tid tagit sin början.

Med sorgsna känslor lämnade Katarina sitt fädernesland. Hon trufdes aldrig utomlands. Den största glädjen hon hade därute var då Gustaf Adolf inkognito som kapten Garz besökte Pfalz. »Hennes furstliga Nåde visste intet af vår ankomst,» skrifer en af hans följeslagare, »förrän Hans Majestät stod hos henne i hennes rum. Det är sant, att jag såg Hennes furstliga nåde aldrig så glad, som hon blef, när hon fick se H. M:t, och aldrig så bedröfvad, som när H. M:t drog bort.»

Gustaf Adolf fann sin syster lefva under små villkor i utlandet, och han vardt ganska ifrig att få henne åter till Sverige.

Den kärlek, som rådde mellan medlemmarna af Gustaf Adolfs familj, framträder tydligt vid hertig Karl Filips död 1622. Gustaf Adolf har i innerliga ordalag gifvit uttryck åt sin stora sorg, Katarina delade den, och den gamla änkedrottningen var djupt nedtryckt af sin Benjamins bortgång.

»Önskar jag,» skrifer Gustaf Adolf den 3 april 1622 till Katarina, »att Ers kärlighet måtte snart vara hos oss, på det vi genom Ers kärlighets närvaro måtte någorlunda oss igen vederkvicka af den ensamhet, därutinnan vi, Gud bättre, råkade ärom.» Katarina återkom verkligen till Sverige med sin familj i augusti 1622. I sitt vänliga välkomstbref till henne hoppas Gustaf Adolf, att det måtte hafva skett i en »lycksalig stund, och att hon måtte blifva fögnad såsom sig borde.» Han gläder sig att efter sin återkomst från Riga få träffa henne och få »tala om hela tillståndet och hvad mera är.»

Den pfalzgreffliga familjen bodde på Stegeborg vid Slätbaken, nu endast en ruin, men då en präktig borg. Understundom gästade hon Nyköping, och där föddes, hos hennes moder, Karl Gustaf, Sveriges blifvande konung.

Katarinas kärlek var just af det äkta slag, som ju flere den delas åt, desto mera kommer på hvars och ens lott och desto rikare förråd finnes kvar. Hon förstod att lifva upp den något knarrige pfalzgreffen; hennes barns bästa till själ och kropp låg ständigt i hennes tankar; så länge änkedrottningen lefde, var hon hennes hugnad, och för Gustaf Adolf och hans gemål var hon den vänligaste, trognaste syster. Hennes medkänsla och omtänka för de fattiga och lidande voro för hennes tid högst ovanliga.

Gustaf Adolf besökte, så ofta han kunde, Stegeborg, talade med systemen om de stora tidsfrågorna och de små dagshändelserna. När

hans gemål, Maria Eleonora, var orolig, pjunkig och nyckfull, var det Katarina, som skulle lugna och trösta henne. Gustaf Adolf hade visserligen en stor makt öfver henne, men han var ej alltid i hennes närhet.

Då konungen 1630 reste öfver till Tyskland, var Katarina ute vid Elfsnabben på hans fartyg för att säga honom farväl. Ehuru hennes känsliga hjärta djupt plågades af krigets färd, hade hon dock alltid önskat, att denne broder, till hvilken hon hyste en obegränsad tilltro, skulle taga sig an de stackars förtryckta protestanternas sak. »Mätte de våra,» skrifer hon till mannen, »blott förlita sig på Gud och ej blott på en stor makt, så skall också Han gifva dem sin gudomliga hand och hjälpa så, att de skola segra.»

Och de segrade. Med ödmjuk tacksägelse till Gud mottogos segerposterna. »Ack, min nådiga furstinna,» skrifer till Katarina en förtrogen väninna, »hvem hade väl tänkt detta? Nu spårar man, hvad Guds hand kan uträtta, och att det icke är människors, utan Guds verk. Han skall ock föra det till sin ära. Om någon hade sagt förut, att Hans majestät skulle komma så långt, hade ingen människa trott det.»

Dyliga uttryck från Gustaf Adolfs närmaste omgivning äro ej utan betydelse för att förstå hans uppfattning af krigsföretaget.

När Maria Eleonora reste efter sin gemål till Tyskland, anförtrödde Gustaf Adolf sitt enda barn, arfvingen till sitt rike, åt systemen. »Ändock,» skrifer han, »det väl är något dristigt af mig gjordt därmed att bemöda, dock är mitt förtroende till Ers kärlighet så stort, att hon gör det gärna.»

Och samma förtroende ställde svenska regeringen till Katarina efter den store konungens död.

Katarina öfverlefde dock ej länge sin broder. Redan 1638 den 13 dec. utandades hon sin sista suck på Vesterås slott. Hennes död beklagades allmänt, och Per Brahe menade, att pfalzgreffinnan hade för den unga drottningen varit mera värd än halfva konungariket. Gustaf Adolfs dotter var då tolf år gammal. Katarina lämnade ett tomrum, som ingen fyllde. Den unga Kristina kom att sakna den milda, fasta, moderliga vård, som hennes trotsiga lynne så högt hade af nöden.

Prinsessan Katarinas inflytande i vår historia är så tyst och stilla, så äkta kvinnligt, att man måste omsorgsfullt studera alla bevarade familjepapper från denna tid för att komma det på spåren. Därför är hon ock ofta glömd i våra Gustaf-Adolfs-biografier, där hon dock alltid borde äga en plats.

Det är en betecknande sida af Gustaf Adolfs storhet, att på samma gång han ägde en kraftig vilja och en själfständig karaktär, förstod han att upptaga det bästa af de människor, med hvilka han trädde i närmare beröring.

En äldre syster med sådana egenskaper som Katarina, med ett väsen så sympatiskt och kärleksfullt, ett hufvud så klart, en tro så innerlig, måste ha ägt en sedligt stärkande makt öfver en yngre broder med en sådan karaktär som Gustaf Adolfs.

\* \* \*

Hänsyn till fäderneslandets bästa förmådde Gustaf Adolf att följa sin moders råd och slå ur hågen en äktenskaplig förbindelse med en undersäte, och äfven af samma hänsyn förmåddes han att vid det brandenburgska hofvet söka sig en maka.

År 1620 reste han inkognito med sin sväger, Johan Kasimir, till Berlin. De anlände en

aftron och blefvo utvisade från tvänne värds-hus, därför att man tog dem för engelska officerare, hvilka för tillfället gjort sig ett dåligt namn för lösa seder. Följande dag väckte de båda främlingarne hoffolkets undran, då de bevisade gudstjänsten i slottskyrkan. Än mer undran väcktes därigenom att de inbjödos till kurfurstinnan Anna. Gustaf Adolf fick där göra bekantskap med hennes dotter, den tjuguetåriga prinsessan Maria Eleonora. Hennes fägring prisas af alla, äfven sedan ären och sorgerna borttagit ungdomsbehaget. De afbildningar vi af henne äga motsvara dock knappast de förväntningar, samtidas skildringar framkalla.

Visst är, att den fagra prinsessan vann den unge konungens tycke. Hon hade ock andra egenskaper att tjusa ett manligt, kraftigt lynne. Hon var ytterligt liflig, ombytlig, behagsjuk och passionerad. Han blef enda föremål för hennes ömhet, tillgifvenhet och tillbedjan, han blef hela hennes värld.

Innan Gustaf Adolf lämnade Berlin, var Maria Eleonora hans trolofvade, och han hade skänkt henne en diamantring, som kostat 185 skpd koppar.

En präktig beskickning utrustades för att hämta bruden, åtta de största örlogsskeppen under Karl Karlsson Gyllenhjelm's befäl. Rikskanslären Axel Oxenstierna anförde ambassaden, flere och sjuttio personer voro i hans följe, därtill 11 vagnar och 57 hästar. Gustaf Adolf mottog i Kalmar sin brud, eller såsom hon helt artigt i samtida handlingar kallas »Hans Kongl. Maj:ts Mäträss.» I Stockholm hölls det lysande intåget den 25 nov., och samma dag firades bilägrat.

Konungen var ytterst betagen i sin unga gemål. Änkedrottningen och pfalzgreffinnan uttrycka sin glädje öfver deras lycka.

Gustaf Adolf skulle dock få erfara, att denna öfversvinnliga kvinnliga ömhet hade sina skuggsidor. Han fick söka både sin moders kloka råd och sin systers förståndiga ömhet för att få makt öfver en varelse, lika envis och nyckfull som vek och kärleksrik.

Gustaf Adolf behöfde ej frukta, att hans gemål skulle blanda sig i politiken. För den var hon alldeles likgiltig, men hon kunde ej inse dess kraf på hennes gemåls tid och krafter. Hon ville med lidelsefull egoism i honom ej se den för sitt fäderneslands bästa nitiske konungen, utan endast den mot henne uppmärksamme älskaren.

Om Gustaf Adolf reste bort, var hon förtviflad, blef sjuk, lät sig af intet tröstas, ville resa efter, försökte det, men kunde ej såsom sin svärmöder med lugn och mod trotsa faror och möder.

Gustaf Adolf upphörde ej att ägna sin maka en trofast ömhet, men äfven hans tålmod kunde tröttna på hennes ojämna lynne, på tårar, ömma scener och öfvermått af kärlek. Han lär ock hafva yttrat, då man prisade hans lycka: »Äfven jag har mitt huskors, som trycker och hindrar mig från att blifva öfvermodig öfver mina många framgångar.»

En dotter dog strax efter födelsen, en son föddes för tidigt; så blef drottningen välsignad med ett tredje barn. Astrologerna spådde en son. Det blef en dotter. I början ville man ej tala om det för konungen, men pfalzgreffinnan åtog sig att till honom bära fram den lilla. Gustaf Adolf tog dock missträkningen gladt. »Jag tviflar icke,» sade han, »att denna dotter skall blifva mig lika god som en son. Hon måste åtminstone blifva rätt slug med tiden, då hon nu redan narrat oss alla.» Denna dotter blef den ryktbara drottning Kristina.



Då Gustaf Adolf stod såsom segerherre i Tyskland, lät han kalla till sig sin drottning. Han befallde, att hon skulle i allo utrustas på ett honom och svenska folket värdigt sätt.

Huru svag Maria Eleonora än var för kvinnliga prydnader, gaf hon sig dock ej till tåls med de långa tillrustningarna. Hon ville ej invänta hofskräddaren, som efterskickades från Hamburg, hon längtade blott efter att slutas i sin gemåls armar.

I Tyskland blef hon mottagen med stor ståt. Hade hon Gustaf Adolf vid sin sida, gladde hon sig åt festligheterna; var han borta, så undanbad hon sig alla nöjen; då hade de för henne intet behag, ty då förtärdes hon af oro och längtan.

Sorgebudet från Lützen gaf en bekräftelse åt alla de dystra aningar, som plågat Maria Eleonora i hennes ensliga stunder. I Weisenfels fick hon återse Tysklands besegrare, hjältekonungen, hennes älskade herre, såsom död, vanställd af sår.

Hela hennes tankevärld, all hennes ömhet samlade sig nu kring stoftet. Inga ärebetygelser för den döde syntes henne för stora. Hon åtföljde liktåget genom Tyskland och från Wolgast till Sverige, där det nedsattes på slottet i Nyköping under förberedelserna till begrafningen.

Änkedrottningen lät nästan dagligen öppna locket af kistan. Hon hade låtit uttaga konungens hjärta och förvarade det i en guldösa, från hvilken hon aldrig skilde sig. Hon framställde nu också en begäran, att konungen aldrig skulle begravas. Den blef likväl af rådet afslagen, och konungens lik nedsattes i Ridderholmsskyrkans grafkor i juni 1634. Maria Eleonora ville dock ej ens nu afstå från att få beskåda den älskades drag. Hon framställde till rådet en begäran att få medtaga sin makes lik till Strömsholm, där hon tänkte slå sig ned.

Det var Ebba Brahe, nu Jakob de la Gardies maka, som å Maria Eleonoras vägnar framställde denna begäran. Pfalzgrefvinnan Katarina sökte förgäfvets med sin lugna ömhet dämpa sin svägerskas lidelsefullhet.

Rådet afslog bestämdt denna begäran, för så vidt Maria Eleonora någonsin mera ville se och omfamna sin dotter.

Och från henne ville hon ej afstå. Likgiltig för henne förut, omfattade hon henne nu med tröttande ömhet.

Maria Eleonora afskydde nu Sverige och allt svenskt, hennes nyckfullhet och ombytlighet hade inga gränser. Rådet vardt till följd häraf oroligt för sin unga drottningens uppfostran och förde henne åter till den förståndiga pfalzgrefvinns hem.

Detta försämrade ytterligare förhållandet mellan änkedrottningen och förmyndarne.

Om Maria Eleonoras senare lefnadsöden må vi fatta oss kort, endast påminna om, att hon förslösade på utläningar svenska penningar, flydde 1640 till Sveriges fienders danskarne och intrigerade sedan i utlandet mot svenska regeringen. Först 1648 kom hon åter till Sverige och förde sedan ett mera lugnt lif på Nyköpings slott. Sin dotter förstod hon aldrig, och dennas afsägelse af den svenska kronan och den luterska religionen förbittrade hennes sista dagar. Den 18 mars 1655 lämnade hon detta jordiska.

Svaghet och nyckfullhet äro fasta vid hennes minne, men »hon var dock den store Gustaf Adolfs maka», och det var honom hon hade ägnat sitt lufs djupaste känsla.

## Fru Argus.

Människorna skulle kunna vara mycket lyckligare än de oftast äro, blott de lämnade hvarandra litet mera i fred, eller om de bara ville offra lika mycket tid och intresse åt sina egna, som de nu gemenligen offra åt andras angelägenheter. Hvarken den, som onödigtvis lägger sig i en annans affärer, eller den, som blir utsatt för den opåkallade inblandningen, torde däraf hafva någon egentlig tillfredsställelse. Men det finns människor, som lida af den där inblandningslusten som af en passion, hvilken de icke äro mäktiga att behärska. De kunna icke lefva, om de icke få förbittra andras lif med sina varningar, råd, pikar giftigheter och intriger. De inbilla sig alltid handla i de goda sedernas eller den hotade moralens namn, åtminstone ta de sig en ton, som om de så gjorde. Men i regeln är drifkraften bakom deras handlingar intet annat än afundsjuke öfver andras lycka; man finner det däraf, att de vanligen icke komma i rörelse förr, än det är fråga om att förstöra något, som hotar att föra lycka med sig, och man ser det ytterligare på deras skadeglädje, när deras åtgöranden ha burit önskad frukt.

Det gör mig ondt att så skall vara förhållandet, men sanningen till ära måste jag konstatera, att den osympatiska varelse, hvaraf jag här ofvan antydt konturerna, i de allra flesta fall är en kvinna.

Denna kvinna har ingen viss ålder. Man gör »de gamla tanterna» orätt, om man påstår, att det företrädesvis skulle vara inom deras krets moralens intrigerande väktarinna kunde anträffas. Då är långt ifrån fallet. Den hedervärda damen uppträder i alla skepnader och inom alla åldersklasser. Sällsyntast är hon naturligtvis bland de unga, som ännu hafva lifvet för sig eller åtminstone ännu icke sett den sista förhoppningen om lefnadslycka gå i kvaf.

Än är hon en f. d. skönhet, som haft många »anbud», men refyserat dem alla, och nu länge men förgäfvets väntat på ett tillfälle att få försona sina hjärtlösheter och uttala ett lyckliggörande ja.

Än är hon en änka, som verklig sorg förbittrat, gjort hård och känslolös, än en ensam, som alltid varit ensam och vet, att hon alltid skall förblifva ensam. Men hon kan också vara en till det yttre lycklig ung fru, som dock något missräknat sig och har svårt att se andra på väg till en lycka, som hon kanske endast delvis uppnådde. Med ett ord, hon har många ansikten, och mångt och mycket kan det vara, som har gjort henne till den hon är. Vanligtvis ligger grämlöse öfver fellsagna förhoppningar eller sköflad lefnadslycka inunder, och häri kan ju spåras något försonande; det är väl i det minsta antalet fall, som olycka verkar förädlande.

Emellertid, sådan hon nu är och hur hon hlifvit denna dygdens och moralens skarpögda väktarinna, så är hon en skräck och förbannelse för alla unga älskande par, som komma inom hennes räckhåll. Hvilka floder af tårar ha icke badat vackra ögon för hennes skull! Hvilken otalig mängd af missförstånd har hon icke tillskapat! Hur många ledsamheter och uppträden har hon icke ställt till!

I att uppdaga en gryende böjelse besitter hon rent af virtuositet. Hon äger en utomordentlig skarpblick och har det finaste väderkorn. De mycket nyttiga djur, som på

grund af sitt känsliga luktsinne dresseras att uppsöka tryffel, äro klåpare i sin konst, jämförda med kärleksuppspårerskan — ty hon vädrar tryfflen både där den finns, funnits och möjligen eller omöjligen kan komma att finnas.

Och så fort hon vädrat något misstänkt d. v. s. att, enligt hennes förmodan, någon liten älskogsdröm håller på att spira, då ger hon sig ingen ro, förrän den späda plantan är uppryckt med rötterna. Att Gud fader själf hafver instiktat äktenskapet, det fäster hon sig inte vid, och att människor inte gärna kunna gifta sig med hvarandra, förrän de åtminstone nödtorftigt gjort hvarandras bekantskap, det lämnar hon alldeles ur räkningen.

En herre har tittat på Allida på ångbåtsbryggan — alltså: Allida får inte gå till ångbåten mer.

Så lyder domen, om dygdevårdarinnan är i den ställning, att hon har någon makt att utöfva öfver sitt offer. Och Allida öfvervakas med stränghet från morgon till kväll.

Men ack, inte alltid hjälper det!

Kärleken är uppfinningsrik, det är nu en utomordentligt stor lycka, hvaröfver vi icke kunna känna oss nog tacksamma mot en vis försyn. Mitt hjärta riktigt sväller af fröjd, när jag tänker på alla lustiga spratt, som spelats gamla elaka glädjeförstöreskor, alla bref som vexlats bakom en omisstänksam rygg, alla hemliga blickar, som trotsat oombedd vaksamhet, alla älskliga flickor, som triumferat, och alla dygdens och moralens själfkorade väktarinnor, som blifvit grundligt, grundligt lurade.

Kärleken är uppfinningsrik, och unga flickor kunna se vädligt menlösa ut och ändå vara fåglar, som man inte tar precis där man sätter dem.

Tack vare dessa lyckliga omständigheter, stanna afundsjukans och skadebegärets ansträngningar ofta vid blotta försöket, kärleksband knyts, förlofningar komma till stånd, äktenskap ingås och människor blifva lyckliga — allt utan att dygd och moral däraf tagit den allra minsta skavank.

Men den äktenskapliga hamnen, hur lugn och trygg den än månede vara, mot fru Argus' spejande blickar skyddar den ej. Här öppnar sig tvärtom det intressantaste fältet för hennes verksamhet. Hon känner sina bekantas äktenskapliga förhållanden bättre än de kunna dem själfva. Där de i sin stora oskuld och hjärtans enfald tör sig lefva ett lyckligt samlif, där vet hon berätta om mannens kall sinnighet och den beklagansvärda makans af salta tårar genomdränkta örngåttskudde. Och som hon naturligtvis brinner af begär att ställa allt till rätta, besöker hon det af olyckan hemsökta hemmet, ger mannen pikar, hustrun tröstegrunder och lyckas kanske också, om hon får hållas, att ställa allting riktigt på tok.

Det gagnar till intet att söka taga henne ur hennes villfarelse. Hon har nu en gång för alla den uppfattningen om männen, att de bedraga sina stackars hustrur — den som icke har gjort det ännu, haa kommer att göra det — och om fruarna, åtminstone de yngre och behagligare, att de äro »grusligt» oförsiktiga.

»Se på fru X. bara — ute och promenerar med främmande herre! Det skulle hennes man veta, han sitter på sitt kontor, han, och anar ingenting.»

Och så går historien vidare. Naturligtvis vill hon inte säga något ondt om den kära väninnan, men »nog — är — hon oförsik-



Fotogénkøket "PRIMUS"

är hittills öfvertraffadt

100,000 st. nu tillverkade och sålda.

Säljes i alla Jern- & Besättningsaffärer



Pris 10 Kr.

Varnas för värdelösa efterapningar.

B. A. Hjorth & Co.

5 Klara N. Kyrkogata. Stockholm.



Pris 10 Kr.

"PRIMUS MATTAN",

Pris 75 öre st.

förekommer absolut allt öfverkokning

& vidbränning.





tig.» Och som den där sortens historier ha en utomordentlig växtkraft, så vet man aldrig, vid hvilka dimensioner den skall stanna till sist.

Tänk er sedan, att det *verkliga* händer någonting — en skandall!

Att beskrifva fru Argus, hur hon då bär sig åt, vore tacksamt nog, men måste lämnas. Nog af, då firar hon en triumf, då känner hon sig som berusad af segerglädje. »Var det inte det jag sa?» så börjar hon då sin dag, och hennes sista ord är: »Likadana äro de allesamma.»

Det ligger i sakens natur, att de, som råka mest illa ut för fru Argus' förföljelser, äro de själfständiga naturerna, de män och kvinnor som icke godvilligt böja sig för bruket, seden, det s. k. passande, det som »går an», utan i sina handlingar endast låta bestämma sig af hvad de anse rätt — utan vidare. Ty för fru Argus äro moralen och det passande ungefär ett och detsamma. Och när hon dömt en människa för brott mot moralen, så betyder det vanligen, att den människan har sårat hennes fördomar. Hon har uttalat domen, hon har utpekadt brottslingen, tusenden äro färdiga att exekvera bestraffningen. Ty hennes fördomar äro mängdens fördomar, och dem trotsar ingen ostraffadt. Att bryta emot allmän lag är knappt farligare än att bryta mot allmän sed, så visst som hvassa tungor förmå taga lifvet af en människa lika säkert som något annat eggvapen, fastän bara mycket långsammare och grymmare.

Jag minns, att jag för ett antal år sedan rätt ofta mötte på gatorna en herre och en dam, om hvilka jag hade mig följande beakt:

Hon försörjde sig ärligt genom något arbete — jag minns nu inte hvad, jag tror, hon hade plats på ett affärskontor. Han var tjänsteman. Bägge voro aktningvärda människor. De syntes på teatrar och konserter tillsammans. Han följde henne ofta från hennes arbete. Alltid var det bara de två. Och de voro hvarken syskon, ej heller gifta eller förlovade. Åren gingo, de följdes åt allt fortfarande, men gifte sig, gjorde de inte, och inte heller förlovade de sig.

»Hvarför gifte de då sig inte?» hörde jag folk ofta säga, ifrigt.

Det konvenerade dem inte. De voro goda vänner, ingenting mer, och mer hade de inte heller lust att bli.

Men människorna hade inte lust att lämna dem i fred. En man och en kvinna måste gifte sig med hvarandra, annars böra de inte få gå på teatrarna tillsammans. Allt eller intet. Vänskap? — hm! — nej!

»Det är opassande,» sade man, »att gå och dra'(!) så där år efter år och aldrig gifte sig.»

Mycket ondt pratades om dessa bägge aktningvärda personer, och mycket fingo de nog också direkt höra, alltsammans bara för att de tilläto sig ha en annan uppfattning än den i deras kretsar gängse angående tillåtligheten af vänskap — och intet vidare — mellan en man och en kvinna.

Olyckan är, att de elaka, de småsinte, de afundsjuka och de fördomsfulla få så god hjälp af dem, som af nyfikenhet syssla med andras angelägenheter, visserligen utan ond afsikt, men också utan tanke på allt ondt de med sitt prat och pladder kunna komma å stad.

Efraim Rosenius.

## En årsrevision.

Nog vet hvar och en, att ett »ordnadt» hem skall vändas upp och ner och ut och in hvar höst och vår. När nu så skedde hos mig, fann jag därvid — inom parentes tycker man sig alltid ha för mycket af denna världens goda i de dagarne, hur mycket som än annars kan fattas — att min herr som hade 7 lånade böcker på sin hylla, min fröken dotter 3 nothäften och en stämgafl i sitt notskåp, som icke voro hennes, och min herr man en vildt främmande snusdosa på sitt skrifbord. Medan jag nu gick och beredde mig till ett litet grannliga föredrag om det orätta i att icke återlämna det man lånat, allt under det jag fortsatte mitt arbete med borste och dammvippa, föll mig en liten pappersrulle i handen, som upprullad befanns innehålla mönster till en soffkudde, lånade i en tapisserieaffär af — mig själf förra vintern mot en hyra af 10 öre om dagen. Jag blef i hast obeskripligt öfverseende mot de mina, och så beslöt jag att offentligen råda alla att göra upp sina affärer i denna och alla andra riktningar, så att det kommande nya året må möta idel rena samveten. Och med detsamma beder jag, att om någon i sina gömmor finner romanen »Georg Livingston» med ägarinnans namn på pärmen, den godhetsfullt under adress Iduns byrå, Stockholm, måtte återställas till

A. M.



## Från Iduns läsekrets.

Något om kafferep.

»Vid kaffebordets täcka skara  
Till svars du innan kort skall vara  
Och blekna för ditt öfverdåd.»

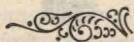
O, dessa kafferep!

De värsta af dem äro på förmiddagarne, den s. k. elfvakoppen. För någon tid sedan bjöds jag på elfvakaffe hos fru K. Gärna hade jag stannat hemma, ty arbete fattades mig ej, och så visste jag, att min middag skulle bli fördärfvad och min mage upprorisk. Jag rådgjorde med min syster, om det »gick an» att stanna hemma. Nej bevars, det var då alldeles omöjligt, ty då kunde fru K. bli »stött», och jag skulle väl ej slänga mig inne, utan någon gång komma ut en smula o. s. v. Nå, jag måste ju dit. Där dracks kaffe, snart sagdt i oändlighet, och kakor voro där som på ett gammaldags skänkt bondbröllop. Och hvad talades där om? Nonsens, sladder och ideligen sladder; och mängden medmänniska fick »stå svarslös» för sina handlingar och icke handlingar. Jag gick hem med en känsla af att hafva illa använt min förmiddag och med föresats att aldrig mer vara med om något »elfvakafferep». Smaken för den sköna köttsoffa, vi skulle ha till middag, var fördärfvad. Jag fick, så som ju alltid händer, lida följderna för min förseelse. Jag hade syndat mot »den mäktigaste på jorden», och han hämnades.

Nå, men de trefliga eftermiddagskaffekonseljerna! Ja, då de blott inträffa i ordentlig kaffetid och icke urarta, så kunna de ju någon gång vara rätt uppfriskande. Men hvad säges om detta »kaffe-spring», som hos somliga fruar med tiden urartar till riktigt mani. Ha de ej bjudning hemma eller äro bortbjudna, så ha de ingen ro i sig. Ja, det händer t. o. m. att de helt enkelt taga sitt handarbete, gå bort till någon bekant (naturligtvis med kaffe och kallprat i perspektiv) och säga: »Kära du, jag kommer kanske olägligt, men det var så tråkigt hemma, att jag måste ut till någon af mina väänner.» Hvems skuld är det, att »det är tråkigt» hemma, och hur skall det bli för man och barn, när den, som skulle göra det trefligt för dem, flyr sin kos? Är detta rim och reson?

Och nu, mina kaffeälskande sysstrar, då I blifven bjudna på ett »ordeutligt» kafferep, d. v. s. i laga tid, gå då ej för kaffets skull, låt detta bli en bisak, utan för att möjligtvis från kaffebordet fora med eder något lärorikt, någon god idé eller uppfriskande tanke till hemmet.

Puppa.



## Julbrefsmissionen.

Af E. R.-g.

Nu undra säkert mina läsarinor, hvad det kan betyda, ty i en viss mening har ju hvarje bref året om en mission att utföra i världen, icke alltid glad, icke alltid uppskattad, men icke förty ämnad att vara till nytta, upplysning, varning glädje eller vederkvickelse — ja, stundom till den allra största lyftning, såsom vi se af utmärkta mäns och kvinnors utgifna brefsamlingar. Med julbrefsmissionen menas dock något speciellt. Man vill icke blott nå en viss person, i ett eller annat privat ändamål, utan man vill i en tid, då hvar och en söker göra sin nästa godt genom kärlek och välvilja, nå vissa klasser af obekanta, dem man eljes icke kan närma sig till såsom umgänges- eller affärsväänner. Väänner och anhöriga emellan utbytas jul- och nyårsbref, huru tomt är det då icke den tiden för dem, hvilka ej hafva någondera delen. Deras ensamhet och öfvergifvenhet kännas så mycket större vid årets glada, fridfulla fester.

Den kristliga kärleken är uppfinningsrik, och i England, där mycket, som är praktiskt och förträffligt, haft sin upprinnelse, har äfven denna verksamhet fostrats.

Det var julen 1871 i Brighton, som en ung prestdotter, miss Emily Steele Elliott, jämte några jämnåriga, kom på den tanken att skriva julbref till de fattiga, sjuka och ensamma i sin faders stora församling. Det utdelas ej så många julgäfvor i hennes hemland, men där skrivas flere bref och sändas flere julkort än i vårt land — därför är saknaden för dem, som inga få, kännbarare. Dessa bref utsirades för öfrigt med målande och pressade blommor och gräs — och i hvarje bref lades ett vackert kort med ett tänkespråk. Miss Elliott, som kände hvarje individ, kunde naturligtvis lämpa sina ord efter hvars och ens olika sinne och belägenhet, men hon insåg, att genom kopiering af dem och olika öfverskrifter kunde de passa till många andra än dess ursprungliga adressater. Juldagsmorgonen kringburos de till fattig- och sjukhus och till de enskilda hemmen samt skänkte sina emottagare den innerligaste belägenhet och uppbyggelse. Följande är värfvades ännu flere skribenter, och antalet bref steg till tusen — böner om bref hade kommit från många håll, så att till det tredje året trycktes brefven, och för hvarje år under de sista tjuu år intresset stegrats för dessa bref. Det är underbart att följa med utvecklingen år efter år, icke blott i England, utan i många länder nära och fjärran. Det finnes knappt någon människoklass, som ej nu ihågkommes, sjuka och friska, fattiga och rika, ehuru de bedröfvade och värnlösa äro mest ihågkomna.

Brefven hafva nu en alldeles utsökt yttre utstyrel, och blomsterkorten blifva allt konstnärligare; de utdelas genom särskilda sekreterare och undersekreterare, delvis gratis, men för det mesta till följe af beställningar, åtföljda af postanvisningar. Sjukhus, fängelser, söndagsskolor, barnhem fägnas företrädesvis, men antalet af nytulgifna bref ökas beständigt, så att symöten, fattigbjudningar och julfester numera troget ihågkommas af sina väänner. Sexhundredratusen bref hafva utdelats tills dato i England, för att ej säga något om de utländska filialerna.

Närvarande vid liknande utdelningar i England, fann den, som skrifer dessa rader, snart att vi äfven i Sverige skulle kunna göra glädje och nytta genom liknande kärleksarbete.



År 1878 utgafvos därför de första breven. N:r 1 för sjuka och lidande; n:r 2 för sjuka barn; n:r 3 för söndagsskolorna; följande år följde n:r 4 för soldater; n:r 5 för sjömän. Under senare år hafva ytterligare tryckts n:r 6 för unga kvinnor; n:r 7 för alla stånd och åldrar; n:r 8 för nya året.

En del hafva alldeles tagit slut och ånyo utgifvits, inalles 60,000 bref äro tryckta, hvaraf 40,000 utdelats — omkring hälften gratis. — Breven äro tryckta med stor stil på stort skrifpapper. Ett blomsterkort medföljer hvarje bref, som säljas till det billiga priset af 5 öre stycket; endast kortet betingar vanligen det priset, men man önskar att sprida breven i stor mängd; blefve beställningarna många, skulle flere bref utgifvas såsom i England, men ännu i årtal kunna dessa åtta slag utdelas, emedan publiken öfver allt, äfven i skolor och sjukhus, växlar om.

Liksom blomstermissionen, om hvilken Idun en gång tidigare talat, spirade äfven detta arbete upp på Wilhelmsro och fortsattes alljämt därifrån. Man talar genom breven till många människor, med hvilka intet sammanträffande eljes är möjligt, och erfarenheten har utvisat, att en så ringa utgift som 5 öre nästan utan undantag bereder en öfver höfvan stor tillfredsställelse åt mottagarne. Till utländska hamnar sändas årligen sjömansbref, som hälsas med glädje och stundom föranleda brevväxling med utgifvarinnan. Om beställningar på bref i tid ingå, blir expedierandet lättare; julbrådskan försvårar naturligtvis afsändandet för alla partier. De, som af dessa rader kunde känna sig manade att göra ett litet försök med julbrefven, må vända sig till fru Ramsay, Wilhelmsro, Jönköping.



## Iduns julnummer

lämnar i dessa dagar pressen och expedieras till samtliga prenumeranter såsom n:r 51 i den löpande årgången i ordinarie tid.

Till de hrr bokhandlare och öfriga kommissionärer, som rekvirerat lösnnummer, börjar expeditionen den 10 dennes i den tur och ordning rekvisitionerna ingått.



## Ur notisboken.

**Härberget för tjänstflickor.** Klara östra kyrkogata 7, är en inrättning, som väl förtjänar den största uppmuntran från allmänhetens sida. Trots sin ringa och anspråkslösa början har det under de fjorton år det ägt bestånd utvärtat ofantligt mycket godt. Hemmet är som bekant närmast afsedt att lämna kost och tak öfver hufvudet åt fattiga tjänstflickor, som från landsorten komma upp till hufvudstaden för att söka tjänst, men som här, ensamma som de vanligen äro, löpa alla slags faror. Ej mindre än inemot 6,000 tjänstflickor hafva därstädes under de gångna åren funnit råd och hjälp och delvis bereds platser eller och satts i stånd att återvända till hemorten. Då hemmet emellertid arbetar under tryckta ekonomiska förhållanden, måste det ibland genom anordnandet af någon försäljning skaffa sig inkomster. En dylik försäljning är ämnad att hållas i hemmets lokal den 18 och 19 dennes, och vore det önskligt, att allmänheten lifligt visar intresse för densamma.

\*

**Litteris et artibus i briljanter** öfverlämnade konungen i lördags till höfsångerskan greffinnan Mathilda Taube, född Grabow.

\*

**Undervisning i solosång** meddelas af hr Zacharis Köster, en sedan långt tillbaka för vår allmänhet bekant sångare, som på senare åren efter grundliga sångstudier ägnat sig åt sånglärorekallet och med mycken framgång på detta område verkat i Hamburg och äfven i Berlin samt, någon kortare tid, äfven i hemlandet. Att hans undervisning, särskildt hvad röstutbildningen beträffar, gifvit de bästa resultat, vitsordas af pressen dels efter hans eget uppträdande som konsertsångare, dels efter prestationer af hans elever, bland hvilka han i Tyskland kan räkna döltrar inom de framstående familjerna Moltke, Hohenlohe och Radzevill.



## Litteratur.

**Svenska bilder** af *Carl Snoilsky* med teckningar af *A. Edelfelt* föreliggå nu afslutade i den på *Hugo Gebers* förlag utgifna praktupplagan. Det sista dubbelhäftet (hft 5 o. 6) har i dagarna utkommit och står ej i något hänseende tillbaka för sina ypperliga föregångare. Sådant arbetet nu i sin helhet framträder, torde det komma att utgöra julmarknadens mest efterfrågade verk inom bokhandels området. Förläggaren förtjänar synnerligt erkännande, för det han, utan att sky några kostnader, gifvit arbetet en så alltigenom gedigen utstyrel.

**Kvinnoregemente**, roman från finska landsbygden, af *K. A. Tavaststjerna*, 2 delar; *Albert Bonniers* förlag. — Ett alltigenom intressant arbete, säkerligen ett af den framstående författarens allra bästa.

**Charles G. Gordon**, en lifsbild, tecknad af *Cecilia Bådth Holmberg*; *Fahlcrantz & Cos* förlag. — Den flitiga och talangfulla författarinnan, väl känd för Iduns läsekrets, har här lämnat en förträfflig skildring af en bland samtidens mest intressanta personligheter, »Englands störste son i vår tid», århundradets kanske förnämste hjälte näst Napoleon den store. Boken kan läsas med det största intresse af både ung och gammal.

**Kring långvedsbrasan**, humoresker och skildringar af *Thure Sällberg*; *Vilhelm Billes bokförlagsaktiebolag*. — En hel samling roliga och oförargliga historier har den småländske krönikören här samlat ihop, och förf. kan vara aldeles säker på, att »hvad följden än ska' bli och hvad folket ska' säga», så är det det, att en hvar, som tar del af dessa historier skall få sig mångt godt skratt och ett angenämt tidsfördrif.

**Harmonier**, af *Elise Polbo*, öfvers. af *Annie Wall*; *Fr. Skoglund's* förlag. — Innehåller verkliga små pärlor till berättelser och kommer utan tvifvel att mottagas med glädje af förf:s alla gamla vänner.

**Två år**, nya dikter af *Fredrik Nycander*; *Gustaf Chelius'* förlag. — Den unge skalden, väl känd för Iduns publik, har här samlat ett urval af de dikter han under de senaste tvänne åren i åtskilliga tidningar offentliggjort samt tillagt flere nya. Liksom hans första diktsamling »Röda skyar» vittnar äfven denna om en framstående begåfning, som ej hör till det hvardagliga slaget.

**Kärlek till djuren**, af fru *Elisa Brightwen*, öfvers. af *Anton Stuzberg*; *Gustaf Chelius'* förlag. — Innehåller en samling vägledande exempel till tämmandet och värden af våra skogs- och trädgårdsfåglar samt andra i frihet lefvande djur.

**Vår fornordiska gudasaga i samma-hang**, af *Kata Dalström*, med 10 illustrationer af *Viktor Andréén*; *Vilhelm Billes bokförlagsaktiebolag*. — Utgör en kortfattad men sammanhängande skildring af den fornordiska gudasagan och torde komma väl till pass som en synnerligt lämplig läsning för både skolan och hemmet. Författarinnan har, synes det, löst sin ingalunda lätta uppgift på ett mycket lyckligt sätt.

**Frank Norris' äfventyr bland indianer och guldräfvare**, berättelse af *G. A. Henty*, öfvers. fr. engelskan af *P. Hallström*, med 11 helsideplancher; *Vilhelm Billes bokförlagsaktiebolag*. — Denna bok kommer uog att af den mognare ungdomen emottagas med lika stor förtjusning som det föregående af samme förf. och på samma förlag utgifna arbetet »Bland rödskind och cowboys». Boken äger alla betingelser att kunna fångsla intresset från första kapitlet till det sista.



## Teater och musik

**Kungl. operan** uppförde sistl. fredag »Lohengrin» med hr *Rothmühl* i titelpartiet, och först i denna uppgift kan man säga, att den främmande gästen slog sig helt igenom. Visserligen saknade man äfven här det välljud, som hr *Ödmann* i så rikt mått äger i sin stämma, men hr *R's* utförande af den höge Gralsridarens roll var i dramatiskt hänseende af synnerligt anslående verkan, och äfven hvad sången beträffar, lyckades han särdeles i den sista aktens båda tablåer entusiasmera publiken. *Elsas* parti utfördes af fru *Östberg*. I öfrigt var rollbesättningen densamma som förut.

Med anledning af *Gustaf Adolfs*-dagen om söndag gifves denna dag stor galaföreställning å k. operan, hvarvid en serie tablåer till dikter af *D. Fallström* kommer att utföras. Alla biljetter voro utsålda redan i måndags. Föreställningen återupprepas på tisdagen.

**K. Dramatiska teaterns** återupptagande af Ibsens »Samhällets pelare» har följts af berättigt intresse och framgång. Stycket är utan tvifvel ett af de sceniskt mest verkningsfulla, klara och allmäntmänniska, som gått från den store diktarens penna, innan denna ännu förrit sig in på »symbolismens» och »mysticismens» dunkla vägar. Det förfelar därför också aldrig sin verkan och har i god mening en verkligt stor publik, hvilket icke kan sägas om skaldens senare alstring. Utförandet på Dramatiska teatern är äfven fullt värdigt. Hr *Hillberg* ger en förträffligt genomförd bild af konsul *Bernick*, väl sekunderad af fröken *Klefberg* som hans maka. Fru *Fahlmans* *Lona Hessel* har mycken friskhet och karaktär; kanske kunde den originella figuren dock ha tält vid ännu kraftigare färger. Fru *Seelig Lundberg* och fru *Sandell* göra af *Dina Dorf* och fröken *Bernick* hvar i sitt slag goda och sjäfulla prestationer, liksom hr *Olssons* *Johan Tönnesen* förtjänar loford för vinnande omedelbarhet. Hr *Personne* som den obehaglige *Hilmar Tönnesen* ger en dräplig karaktärsstudie. Allt till allt, stödes det intressanta stycket med mycken förtjänst af de utförande, och det lifliga bifallet bekräftar det odelade gillande, som repriserna har väckt.

**Södra teatern** har fått en nyhet — och en *scens* nyhet till på köpet — som på premiären gjorde en verklig *succés de rire*. *Ernst Lundqvists* lustspel »Ett litet troll» är visserligen ingalunda prägladt af någon större originalitet eller psykologiskt djup, men fullt af friskt humor och lustiga situationer, fyller det förträffligt sin uppgift att roa för stunden. Det »lilla trollet» har ock i fröken *Lindzén* fått en representant, så oemotståndligt frisk och intagande käck under alla sina kapriner, att den surmulnaste kapitulerar. Hr *E. Wagner* som hennes mycket afundsvärde fästman gör, förklarligt nog, allt att vara till sin fördel, och hr *Gustaf Bergström* liksom fruarna *Christiernsson* och *Fornell* skämma ingalunda bort sina tacksamma uppgifter. Det hela artar sig till en kassapjäs för teatern.

**Vasateatern** återupptager i nästa vecka »Niobe» med ingen mindre än fru *Anna Pettersson-Norrie* i titelrollen.

**Andra kammar-musiksoaréen** gafs i tisdags inför en ganska talrik publik. Den var ägnad åt minnet af den nyss aflidne *Rubinstein* och upptog därför tvänne kompositioner af honom, nämligen pianotriön i g-moll och stråkkvartetten i c-moll, båda förut utförda härstädes. Utförandet var synnerligen förtjänstfullt och väckte lifligt bifall. Programmet inleddes med en kvartett af *Beethoven*, op. 95, som uppgifves hafva varit ett af *Rubinsteins* favoritstycken.

**Nevada-konserten**, som skulle hafva gifvits i onsdags, har uppskjutits till instundande tisdag.



Arbetet tillhör jorden, bönen himmelen, lättjan helvetet.

Wernicke.

Hvad skuggorna verka i en taffa, det verkar blygsamheten bredvid förtjänsten; hon meddelar det rätta djupet och skönheten.

Bruger.



Gynna det svenska arbetet!

Köp edra **Korsetter** i Svenska Korsett-fabrikens utställning, 11 Hamngatan 11 hörnet af Norra Smedjegatan Stockholm.

Jansson & C:ii



# I juletid.

Berättelse af Hedvig Indebetou

Om de verkligen skulle resa? Ja, nu när frågan på allvar blifvit väckt, kände den unga frun sig icke ohägrad för julresan. Hon hade eljes inte alltid tyckt det vara så roligt att resa till svärföräldrarna — de voro nog så goda och välmenande, det förstås, och höllo af henne på *sitt* sätt, men det låg ändock en viss stelhet, tyckte Helene, öfver detta gamla hem, där lifvet under årtal gått i samma hjulspår; det fanns något som tryckte henne och kom henne att inte alldeles kunna vara sig själf, då hon vistades där, hon som åtminstone under den senaste hälften af sitt lif blifvit van vid att i nästan allting få följa sin egen smak och håg. Hon brukade ofrivilligt draga ett andetag af lättnad, då de körde ut genom gårdsgrindarna igen; hon tyckte att det kanske inte var snällt, men hon kunde inte hjälpa det; och kanhända var det inte alldeles utan, att också Axel kände något dylikt, fastän han på det hela trifdes ganska godt i det gamla föräldrahemmet. Om man vid något annat tillfälle föreslagit Helene att resa till landet midt i vintern — hon, som inte lämnat Stockholm under någon vinter på så många år — då hade hon icke ett ögonblick allvarsamt tänkt därpå; men då hon nu för tredje gången genomläst sin svärmors bref med svärfars egenhändiga postskriptum, märkte hon, hur skrifvelsen andades en så uppriktig välkomsthelsning och önskan att de skulle komma, att hon kände en verklig lust att fara.

Och så en jul på landet igen! Helene hade icke tillbragt någon jul på landet, sedan hon var nio år; ty vid den tiden var det, som hennes föräldrar flyttat till Stockholm. Och sedan dess hade hon, under det hon vuxit upp i hufvudstaden, så vuxit in i dess lefnadssätt och intressen — icke minst nu vid mognare år, sedan hon där fått sitt eget hem — att det bredt sig en glömskans slöja, äfven om den var halft genomskinlig, öfver intrycken från barndomstiden och landt-lifvet.

Men där hon nu satt tillbakalutad i schäslongen, ännu med brefvet i handen, sedan hon lagt boken, som hon förut läst uti, ifrån sig på det lilla japanesiska bordet bredvid, var det som om en frisk fläkt från landet hastigt skingrat den där töckenslöjan, så att bilderna från fordom framstodo klarare än på mången god dag. Det föreföll henne som om väggen midt emot henne nu i stället insvepts i ett dunkel, till dess att bara en enda punkt därpå syntes klar och tydlig — det var det där vinterlandskapet med snötyngda granar, som de en gång köpt af en obemedlad ung artist, men sedan ägnat föga uppmärksamhet, emedan det i konstnärligt afseende stod så långt efter de franska landskapen, som hängde bredvid. Men nu hade det riktigt blifvit lif i den taflan. Den växte och blef större, tyckte hon, till dess att den bortskymde alla de andra, och skogen framstod så frisk, att Helene riktigt kände, hur den doftade, och hörde, hur snön knarrade under fötterna på den lilla flickan, som kom med sin korg på armen borta på gångstigen... det var kanske hon själf, då hon gick till gamla Linas stuga den där sista julen; landskapet påminde just om den lilla skogsvägen, det var underligt att hon aldrig märkt det förr!

Men hvad satt hon nu här och drömde om? Hon befann sig ju i det bekväma soffhörnet i sitt eget lilla förtjusande »skrifrum», som det kallades, i sitt vackra, komfortabla hem i Stockholm! Och nu kom hon ihåg att Axel, innan han gick till sitt kontor, bedt henne att besvara brefvet med middagsposten och tillagt, att han för sin del inte hade något emot resan, men att hon fick bestämma i den saken alldeles som hon själf ville.

Helene sprang upp och gick fram till skrifbordet. Hon satte sig ned och skref, nästan utan ett ögonblicks betänkanke, skref och tackade på det hjärtligaste och sade, att de skulle komma. Det fanns bara en punkt som gaf något att tänka på, och den bad hon svärmor vara god och afgöra själf samt låta henne få några rader till svar: det var om hon skulle få komma redan några dagar före jul, då Axel måste resa ned till Göteborg i affärer, eller om de gamla hellre ville, att hon dröjde och mötte honom på vägen på återresan, dagen före julafton, så att de då kunde följas åt till föräldrahemmet. Kanske hade det varit mest i sin ordning, att hon aldrig föreslagit något annat än det; men hon var själf mera böjd för det förra alternativet, ty hon hade ännu aldrig rest så långt utan sin mans sällskap, allt sedan de blifvit gifta, och tyckte att att det skulle bli gruffligt tråkigt att fara hela vägen ensam, isynnerhet dagen före helgen, då det är en sådan trängsel i kupéerna.

Kanske lästes det omedvetet mellan raderna, hvilken hennes egen önskan var — alltnog: inom ett par dagar kom svar från svärmor, som uttryckte sin glädje öfver de ungas löfte att komma och bad sonhustrun vara mycket välkommen några dagar före sin man, om hon själf så önskade och kunde trifvas i ensamheten på landet. Gästrummen väntade dem redan i god jul-ordning, skref den gamla frun; och hon bad endast Helene ursäkta, om hon själf och tjänstefolket skulle vara något mer än vanligt upptagna dagarna näst före jul, hvilket är oundvikligt i ett landthushåll. Men Helene kunde kanske vara road af en promenad i skog och hagar, om hon fann tiden lång — det var så vackert nu, sedan snön kommit, stod där vidare. Svärmor var aldrig mångordrig i sina skrivelser, så att till och med detta lilla tillägg var något mindre vanligt. Och så afslutades brefvet med en underrättelse om svärfars helse, att den var som vanligt, inte just vare sig sämre eller bättre, och att han mycket glädde sig åt att få tillbringa julen tillsammans med sina barn.

Allt detta tilltalade emellertid Helene, och hon gjorde sig i ordning till resan med mera ifver och i gladare stämning, än hon på länge gjort det till någon fest i staden.

Axel var nöjd med anordningarna, och så reste de. Efter en half dags färd skildes de vid stationen, där svärfars släde, förspänd med ett par vackra hästar med klingande bjällerkransar, stod och väntade; en viftning med näsduken från Helene, med resmössan af Axel — och så syntes efter fåget blott en strimma af rök. Helene steg upp i släden och sveptes väl in i fällarna af gamle Jakob; ty ingendera af svärföräldrarna vågade sig ut i kylan för att möta henne, hvilket hon också förut artigt sökt afböja.

När släden satts i fart och Helene blef ensam, kom det i första ögonblicket ett visst missmod öfver henne. De hvita slätterna, öfver hvilka vägen först gick, gjorde ett ödsligt intryck på henne, allt såg så kallt och

dött ut. Saknaden efter Axel tog ut sin rätt — de voro sällan skilda åt — och hon erfor nästan en känsla af ånger öfver hela resan. Hvad hade hon egentligen här nere att göra nu? Hvarför hade hon känt en så ovanlig håg att resa? Det visste hon inte själf, det var som om ett okänt »något» lockat henne — kanske var det bara hennes smak för ombyte! Men i alla fall hade hon nu rest, och därför var det förständigast »to make the best of it». Och efter detta beslut var det som om dysterheten blåst bort både från Helenes sinne och från landskapet; man hade nu kommit in i skogen, och här kände Helene sig mer hemmastadd. Den friska luften och den glada bjällerklängen hade ock gjort sitt till, så att då den gamla herrgården med sitt brutna tak slutligen skyntade fram bakom björkdungarna, var Helene åter sig själf och i sitt allra glädligaste lynne.

Svärmor stod på trappan och välkomnade henne. Gamla Mina, lika oföränderlig till sitt utseende och hela väsen som svärmor själf, aftog hennes kappa och öfriga ytterkläder i tamburen, med samma välvilliga min och afmätta nigning som förr. Allting var precis som om det inte rört sig, sedan Helene var här i somras ett år sedan, tyckte hon. Just det tänkte hon på, då hon stod framför tamburspegeln och ordnade sitt hår — men i ett nu höll hon på att släppa den lilla kammen af förvåning. Hvad var det för en trolldögel? Den visade henne i detta ögonblick, hur salsdörren sakta öppnades på glänt, och där syntes ett litet rosigt barnansikte med spörjande, nyfiken uppsyn, och så kom där ut en hel liten flicka om en tre, fyra år, som sprang rakt fram till henne, slog armarna om henne och ropade: »Goddag, tant Helene!»

Helenes första impuls var att lyfta upp den lilla på armen och kyssa henne. Hon kände sig så angenämt öfverraskad af denna nya företeelse i det gamla huset, att hon i en skämtsammare och muntrare ton än hon någonsin förr där antagit, utropade: »Hvad i all världen har svärmor lagt sig till med på senare tider? Ni ha väl inte inrättat ett barnhem här?»

Det for ett ovanligt uttryck öfver den gamla fruns ansikte, som Helene inte kunde säga om det betydde belåtenhet öfver hennes vänlighet mot barnet eller missnöje med hennes utrop — kanske båda delarna? Men i det hon med en rörelse af handen bjöd Helene att stiga in i det stora trefliga förmaket med de gammalmodiga möblerna, sade hon endast i sin vanliga, afmätta ton: »Det är Hjalms lilla flicka.»

»Sväger Hjalms?» — Ja, nu kom Helene ihåg! Honom hade hon inte sett sedan sitt eget bröllop — fastän bröderna träffats ibland på Axels affärsresor — och hans fru hade hon aldrig sett. De hade också bott nere i Skåne och hade visst inte ofta haft tid eller råd till resor under de få år, de varit gifta. Och nu voro de båda redan borta! Han hade oförmodadt fallit ifrån för mer än två år sedan; och nu hade också hon, hustrun, dött på hösten; det hade Helene naturligtvis hört, men sedan inte just tänkt vidare på, då hon haft så föga gemenskap med familjen och så många egna små intressen i tankarna. Svärmodern hade ej heller skrivit något därom sedan dess; men nu fick Helene höra, att lilla Astrid redan i två månader haft sitt hem hos »farfar och farmor», under det att hennes båda bröder kommit till sina morföräldrar.

Extra fin Marsala

(Qualité Inghilterra) härstädes lagrad sedan 1891. Vid undersökning af handelskemisten befunnen, enl. intyg, fullgod. Garanteras utmärkt. Pris kr. 1: 25 pr but. Finnes endast hos

K. A. Nydahl & C:o  
Stockholm, 2 Stureplan 2  
Riks- och Allm. Telefon.

SPISBRÖD, många sorter. Försändes öfver hela riket. Begär prisKurant!

C. W. SCHUMACHER  
Kgl. Hofleverantör - 17 Norrlandsgatan 17. S. Stockholm

fullt jämförliga med de engelska, fås hos de flesta specialhandlare i hufvudstaden.  
Försök!

CAKES



I öfrigt var allt sig så likt hos de gamla: svärfar var artig och hjärtlig, men talade mest om sina tilltagande ålderdomskrämpor och om den för både dem och landbruket ogynnsamma väderleken under hösten; — svärmor var samma oklanderliga värdinna som alltid, såväl i fråga om de rikliga anrättningarna som den välvilliga, men nästan besvärande omtänksamheten. Och när Helene under aftonen satt där med lilla Astrid i sitt knä, tyckte hon att svärmors blickar mer forskande än någonsin voro fästa på henne och hennes toalett. Helene vågade aldrig, när hon reste dit, medtaga annat än sina enklaste klädningar; men hon märkte ändock, att svärmors ögon ogillande betraktade hvarje modesak, som hon inte var van att se, eller allt hjäfs som hon ansåg obehöfligt. Och den unga frun var svag för sin toalett. Hon hade ju äfven haft godt om tid att tänka därpå under de sju år hon varit gift — och förut också, enda barnet i ett förmöget hus, som hon då varit; och hon hade *måst* tänka därpå, så mycket som hon varit ute i sällskapslivet både som flicka och fru. Men allt det där förstod naturligtvis inte svärmor, som satt på landet hela året om, och som gjort det i så många år! För öfrigt så var det visst inte något så stort nöje, som andra föreställde sig, att beständigt »vara med». Det roade henne som yngre, men nu började hon rent af att tröttna därpå — hon var ju redan inne på trettioåret; och hur tomt hon mången gång fann detta lefnadssätt, antingen hon själf var med borta i sällskap eller satt hemma och väntade på Axel, då han var på herrmiddag eller spelparti — det hade hon inte velat säga honom, han som alltid var

så god, och som gjorde så mycket för hennes nöje.

Dessa och dylika tankar genomföro Helenes hjärna, under det hon satt och samtalade med de gamla. Hon höll nog af dem; men hon tröttnades af svärmors omutliga plikt-känsla och rent af retades af hennes »för-träfflighet», hvilken kändes som en tyngande fordran på henne själf.

Helene fann emellertid vistelsen på landet denna gång angenämare än förr. Kanske kom det sig däraf att den gamla frun mer än vanligt var upptagen af de husliga göromålen, så att Helene mera rådde om sin tid och kunde göra långa utflykter i omgifningarna eller draga sig undan på sitt rum med en bok under de stunder, då hon icke höll svärfar sällskap eller läste tidningarna för honom i hans hustrus ställe. Med honom hade det nu alltid varit mindre svårighet att ta sig ut; han var svag för sin täcka, eleganta sonhustru, det såg hon med glädje. Inte för att hon på längden skulle ha stått ut med att dag ut och dag in pyssla om honom, vara honom till sällskap och rätta sig efter hans små egenheter så, som svärmor gjorde; men att då och då språka med honom och spela för honom, det gjorde hon gärna, helst som hon märkte att hon för stunden friskade upp hans lynne med sitt ungdomliga sinne och sina skildringar från hufvudstadslivet.

Men den som nu mest gjorde lifvet lättare och gladare i det enformiga hemmet var lilla Astrid. Kanske reflekterade Helene inte särskildt däröfver; men hon tog den lilla flickan med sig ut, då hon ej gick för långt, åkte kälke med henne på gården och klippte om aftnarna pappersfigurer åt henne eller visade

henne böcker — och det kunde då ibland vara fråga om, hvilkendera som hade roligast af de två! Redan första dagen hade Helene skrivit till Axel och bedt honom att i Göteborg köpa några leksaker; ja, han fick till och med en så omständlig beskrifning på *hurudana* dockan, dockköket och barnboken skulle vara, att det gjorde honom riktigt hufvudbry. Och dagen därpå fick han ett nytt bref med liknande kommissioner; ty hon hade nu bedt svärmor att få kläda julgranen, hvilket med nöje beviljats henne, och den fick i år inte bli en gran med bara ljus, som för gammalt folk, utan skulle vara en riktig barnjulgran med konfekt och grannlåt och försilfrade kottar och flaggor och jag vet inte allt hvad, — så att grosshandlar Axel fick ett grufligt bestyr.

(Forts.)

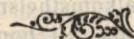


Med detta nummer följer ett tillägg till firman Percy F. Luck et C:os Handelsaktiebolags senaste pris-kurant, upptagande diverse prisförändringar.



### Innehållsförteckning.

Gustaf-Adolfs-minnets kvinnogestalter. Gustaf II Adolfs moder, syster, maka, skildrade för Idun af Ellen Fries. (Med 3 porträtt) — Fru Argus; af Esraim Rosenius. — En årsrevision; af A. M. — Från Iduns läsekrets: Något om kafferep, af Puppa. — Julbrefmissionen; af E. R-y — Ur notisboken. — Literatur. — Teater och musik. — I juletid; berättelse af Hedvig Indebetou. — Tidsfördrif.



## Tidsfördrif.

Redigeras af Sophie Linde.

Bidrag mottagas med tacksamhet.

### Logogryf.

Sagan sanning den gång blef,  
Då en sagans trogna vän  
Saken så med kraft bedref,  
Att mitt *hela* rests igen  
Upp ur mythen dunkla gömma.  
I dess fann man nu kan drömma  
Om en forntid skön och rik  
På en tjuvfull romantik,  
Tid, som utaf stordåd fylldes  
Och af sagans guld förgylldes.

Från mitt *helas* djärfva krön  
Fannar blicken i ett tag  
Himmel, haf och jorden grön  
— Dock likväl i sammandrag —  
Ja, dess namn ej fåfängt ljuder,  
Det på vida vyer bjuder.  
Och det bjuder äfvenså  
Uppå tio typer små,  
Hvilka i sin ordning gifva  
Hvad jag nedanför vill skriva.

Huru världslig makt kan dö,  
Därom finnes vittnesbörd,  
Som exempel nämn en ö,  
Och en stad, numer förstörd.  
Ondskans bild i sång och sägen.  
Hvad går parallellt med vägen?  
Järnhård hämsko kring en fot.  
Nämn för mången sjukdom bot.  
Ojämhet på jordens yta.  
Hvad man mot och ned kan bryta.  
Hvad du en i spegeln ser  
Af dig själf och andra med.  
Hvad den törstande du ger,  
Om att ge du har för sed.

Hvem på händerna blir buren.  
Klädnad, väfd utaf naturen.  
Hur din tanke vara bör,  
Om ditt tal skall få gehör.  
Namn på mången Svea konung.  
Och hvad sirup gör och honung.  
Kommenderadt kräftgångsord.  
Hvad ett öga gifver blott.  
Första offret för ett mord.  
Skydd, som alla träd ha fått.  
Nyttig dräng, men farlig herre,  
Som ibland regerar värre.  
Straffredskap af hemska natur.  
Ställe, ansedt för sin »kur».  
Drömbild, ifrigt efterspanad  
Och af varma hjärtan anad.  
Fågel, sysslade med jakt  
Ibland klipper och bland skär.  
Hvad i hafvets djup man lagt  
Och som eningslänk nu är.  
Skydd emot profana blickar,  
När sin vän ett ord man skickar.  
Sångarnamn som nu dött ut.  
Mest till »svart» ett attribut,  
Hvilket på det hela taget  
Blifver för sin uppgift slaget.  
På hvad flickan tänker glad  
Och en köpman likaså.  
Ibland fordrna gudars rad  
En som medlande sågs stå.  
Sak, oformligt tung att lyfta.  
Hur ett ljud mot skog och klyfta.  
Liten tingest, men som kan  
Tränga in som ingen ann'.  
Åkdon ifrån gamla tider,  
Står i gamla prestgårdslider.  
Höstens drottning, stolt och grann.  
Flitens sanna sinnebild.  
Hvari blomfors släkte fann  
Just en härjare så vild.  
Fall, i hvilket hvarje bölja  
En naturlig måste följa.  
Uthus uppå landet mest.  
Utaf sädeskorn en rest.  
Alltid väl- och högvälboren.  
Sist en vän från barndomsåren.

F. M. C.

### Namngåta.

+					
	+				
		+			
			+		
				+	
					+

Rutraderna ifyllas med sju namn ur vår svenska almanacka, och äro de rätt funna, skola de med kors betecknade rutorna bilda ett åttonde namn.

### Förvandlingsgåta.

Af bokstäfverna i nedanstående stafvelser bildas 22 ord, hvilka begynnelse- och slutbokstäfver utgöra namnen på tvänne mycket kända poem.

Orden äro: ett diplom, en stad, en sjö, ett vapen, en stad, en vetenskap, ett landskap, en förbindelse, ett däggdjur, en blomma, berg, en förteckning, garfsyra, en fiskfamilj, ett öfverhufvud, en juridisk term, namnet på en hjälte, en metall, ett räknesätt, ett gift, en dramatisk skald, ett verktyg.

### Stafvelserna:

- 1) rebb fur,
- 2) ly käjja vys,
- 3) Jöns Röste,
- 4) rov ler ve,
- 5) kang asia,
- 6) ist kete,
- 7) en big elk,
- 8) igo not bila,
- 9) sine och ror,
- 10) Numa Egir,
- 11) en papir anne,
- 12) irr geste,

- 13) bre akk,
- 14) oj no ön gen,
- 15) sea is bad,
- 16) stek das nåd,
- 17) sena le mo,
- 18) u miu Malin,
- 19) ur, ideal grit,
- 20) nikt snyr,
- 21) lac ronde,
- 22) Emma har.

b-g.

### Enkel epité eller tilläggsgåta.

Skiljes sig från »protés» och »meta-lés» (se Idun n:r 44) däruti, att de nya bokstäfverna kunna sättas både före, efter och *inuti* utgångsordet.

- 4—5) Hvad till förin'telse är dömdt.
- 4—6) Ett ting, i nordisk myt berömdt.
- 4—7) Hvad man vid tvättning nyttja plär.
- 3—7) Hvad blott skomakarns göra är.
- 1, 3—7) Hvad nog för mången värde har.
- 1—7) Ett ting som brasan lämnar kvar.

### Lösningar.

Gåtan: Drömmar.

Charaden: Skalkaktig.

Cirkelgåtan: Marie Antoinette — Frankrike. Öfre fältet: 1) Fatme, 2) Brask, 3) Trosa, 4) inbad, 5) enkel, 6) armad, 7) Norge, 8) atlas, 9) broms, 10) kusin. Nedre fältet: 1) Kines, 2) Marta, 3) vä-ka, 4) Japan, 5) rofva, 6) Namur, 7) Kalif, 8) Asien, 9) ostrå, 10) ettor.

Patindromen: Slup — puls.

Siffercharaden: 19,632.

Aritmoremet: Rumsdekoration; Tor droska, Oder, Artois, Seine, kurort, Mora.

Stafvelsegåtan: Alexandria; Al-ex-and-ria.



## MATTONS SALONGS-OLJA!

Extra raffinerad amerikansk Fotogén. — Ensartad! Vattenklar! Rökfri!

Inkommer i lådor, innehållande 2:ne hermetiskt slutna cisterner, rymmande tillsammans 37 liter.

Carl R. Matton, Stockholm.  
Talrika ombud i landsorten.